

Suradničko učenje i rad u timu

Željka Živković

Suradničko učenje

- Nastalo kao antiteza za natjecateljsko (kompetitivno) učenje:
- Natjecanje može biti vrlo poticajno u učenju za one koji postižu uspjeh
- Oni koji ne mogu postići uspjeh destimulirani su i odustaju
- Javlja se agresivnost i nesnošljivost

Suradničko učenje

- Bolji uspjeh i produljeno upamćivanje
- Češće razmišljanje višega reda, dublje razumijevanje i kritičko mišljenje
- Usredotočeniji rad u odjelu i manje nediscipline
- Bolja motivacija
- Razvija se osjećaj pripadnosti
- Pozitivniji odnos prema samom sebi
- Pozitivniji stavovi prema predmetima, učenju i školi
- Pozitivniji odnos prema učiteljima
- Stjecanje socijalnih vještina – tolerancija, dogovaranje, podjela zadataka, uvažavanje međusobnih razlika, međusobno pomaganje
- Termini: interakcijsko učenje, iskustveno učenje, akcijsko učenje, timsko učenje...

Timski rad

U suvremenim uvjetima rada najveći dio problema rješava se timskim radom.

Timski rad

Moramo promijeniti pristup novim generacijama mladih i osposobljavati ih za novo tržište rada i znanja.

Timski rad

Jedna od sedam osnovnih vještina kvalitetne škole kojima bi učenici trebali ovladati je **NAUČITI RADITI U TIMU!**

Timski rad u školi

Neki od čestih prigovora učitelja:

- Jedan učenik radi za sve
- Učenici više govore i rade jedan protiv drugog nego jedan s drugim
- Svatko radi što hoće, ali nitko ono što bi trebalo
- Učenici se muvaju i ne postižu rezultate
- Tihi učenici su prikraćeni ili zanemareni
- Prezentacija je dosadna ili loše organizirana
- Učenici nisu motivirani i ne uviđaju da grupni rad ima smisla
- Neki učenici uopće ne sudjeluju u procesu rada
- Neki su preglasni i ometaju rad drugih
- Površno se radi i izbjegava pomni rad
- Nastaju sukobi
- Nema dovoljno vremena za ovaj oblik rada
- Prevelik je broj učenika
- Učionice su premalene
- Nema dovoljno materijala
- Potrebno je puno više pripremanja
- Teže je ocijeniti učenike

Tim ili radna skupina?

Ilustracija kako može (nažalost) izgledati rad u skupini:

- Ovo je priča o četiri prijatelja po imenu Svatko, Netko, Itko i Nitko.

- Dogodi se jednom da je trebalo obaviti važan zadatak i Svatko je bio siguran da će se Netko pobrinuti za to.
- Ne zna se je li se Itko uopće zanimao za to tko će to uraditi, ali Nitko to nije uradio.
- Netko je bio ljutit jer je to Svatko trebao učiniti, ali Svatko je mislio da je u redu ako to Itko uradi, a Nitko nije znao da će to Svatko propustiti učiniti.
- Na kraju je Svatko rekao da je Netko kriv, jer to Nitko nije uradio niti je Itko namjeravao uraditi.

(Nepoznati autor: *Jemand oder niemand?*, <http://www.kindergarten-workshop.de/>, prijevod Željka Živković - iz Željka Živković: Susreti s učenicima I, Đakovo: Tempo – u pripremi)

Tim je:

- mali broj ljudi
- s komplementarnim vještinama
- koji su svi podjednako odani zajedničkom cilju, skupu zadataka
- i koji imaju zajednički pristup poslu
- za koje se drže međusobno odgovornima.

Ključne karakteristike uspješnog tima:

- zajednička svrha
- ovise jedni o drugima
- “uigrani su”

Veličina

- Najpogodniji broj od 5 do 12 (neparan) (*Klippert*).
- Najbolje su male skupine i to od 4 člana jer je komunikacija šesterosmjerna (*Desforjes, CH.*).
- Problemi kod većeg broja: vrijeme koje svima odgovara, postizanje konsenzusa, održavanje dobre komunikacije, konstruktivna interakcija.
- Prilikom grupiranja možemo voditi računa o tome da u timovima sjede dječaci i djevojčice, a možemo to i zanemariti.

Dječaci i djevojčice

Neka istraživanja u SAD i Velikoj Britaniji pokazuju postojanje jasnog utjecaja spola na dječje interakcije. Dječaci u razredu govore više, češće prekidaju druge i agresivniji su, dok se djevojčice priklanjaju tuđim zamislima i opreznije su. Rad u manjim skupinama može povoljno djelovati na takve pojave, ali samo ako je broj dječaka i djevojčica podjednak ili je više djevojčica. U obrnutom slučaju (više dječaka), djevojčice manje govore i dječaci ih često ignoriraju. (*Desforges, CH.*)

Osnovne komponente tima

- Ciljevi – jasno oblikovani, zajednički dogovoreni, mjerljivi, usmjereni akciji
- Vještine i iskustvo – komplementarni i raznoliki, rješavanje problema, donošenje odluka, međuljudski odnosi
- Pristup – jasna pravila ponašanja, posljedice, podjednaki doprinos, odnos prema vremenu
- Odgovornost – skupna, međusobna, predanost, povjerenje, bliskost

Kako to ostvariti u školi?

- Ozračje mora biti dobro (na početku uvesti **interakcijske vježbe i igre**; **raspored sjedenja**; osigurati **dovoljno vremena** – blok sati i duže; osigurati **okruženje** – panoji, regali, mediji, priručnici, estetska okolina...)
- Stvaranje timova: tri načina formiranja (kriteriji učitelja, učenici prema vlastitim sklonostima, **prema načelu slučajnosti** – često najbolji način); dobro je **iznova formirati** timove, npr. nakon šest do osam tjedana; **heterogene** skupine (najbolji učenici mogu dobiti poseban simbol na papiriću kod izvlačenja članova skupina tako da u svaku skupinu dođe podjednak broj “stručnjaka”), stvaranje **grupne kohezije** (igre za bolje upoznavanje, ime skupine, slogan, logo, zastava, himna, crteži sa slikama članova, mapa skupine...)
- Jasna raspodjela uloga i funkcija: **voditelj razgovora, kontrolor reda vožnje, promatrač pridržavanja pravila, menadžer vremena, prezentator**
- Dogovoriti **pravila**
- Redovita **evaluacija**
- **Primjereno postavljanje problema i zadataka**, npr. kompleksni zadaci koje je moguće uraditi samo uz podjelu rada (plakati, reportaže, igre, zidne novine, testovi za vježbanje i dr.), natjecanje među skupinama...

Formiranje skupina

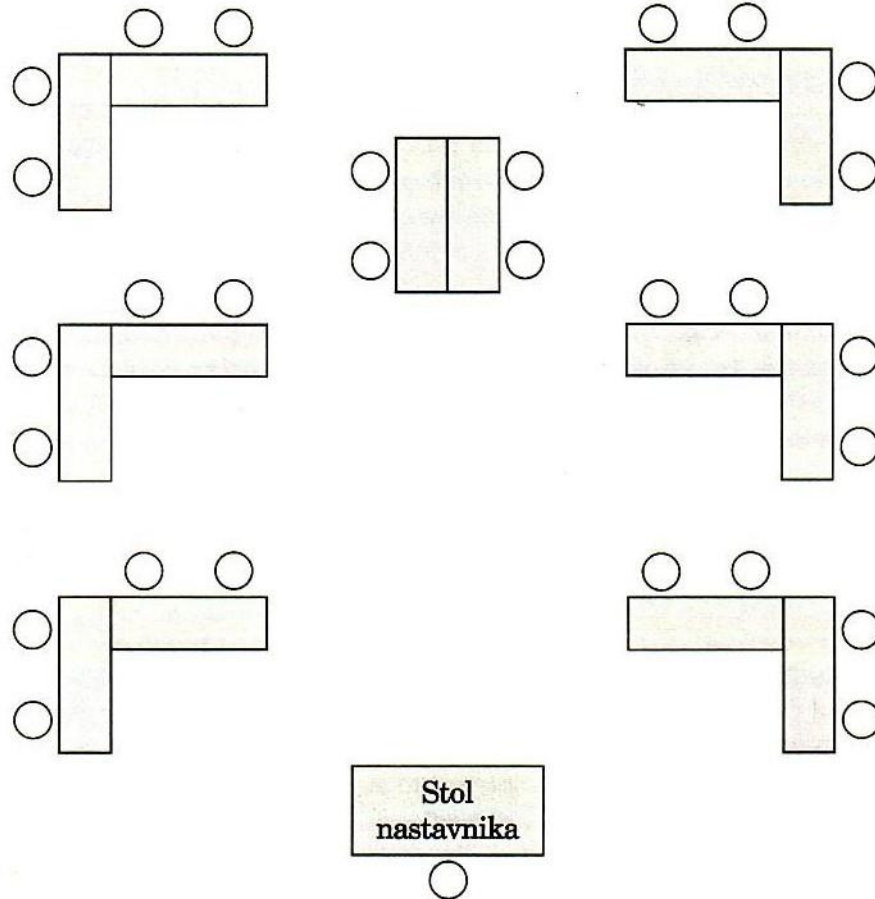
- Učenici se poredaju po datumima rođenja, a zatim se stvaraju skupine od onih koji su rođeni u istom razdoblju godine.
- Odaberu se papiri u boji tako da svake boje ima toliko koliko treba biti članova u skupini. Djeca izvlače boju koju žele pa se na temelju iste boje stvaraju skupine.
- Učenici redom govore brojeve prema tome koliko skupina želimo formirati. Ako želimo napraviti npr. 8 skupina govore redom brojeve od 1 do 8 i idu u skupinu djece koja su imala isti broj.

Uvećajte na stroju za umnožavanje sličice (zgodno je uzeti sličice životinja iz igre *Loto* ili *Memory*). Prepolovite sličice i izmiješajte. Djeca uzimaju polovice sličica s hrpe i traže partnera s drugom polovicom. Po dva (ili tri) para djece udružuju se sa svojim sličicama. Oni trebaju sastaviti nove životinje od različitih dijelova i dati im zanimljiva imena.

- iz Željka Živković: *Susreti s učenicima I*, Đakovo: Tempo

Raspored sjedenja koji se dokazao u praksi

- Klippert, H. (2001). *Kako uspješno učiti u timu – Zbirka praktičnih primjera*. Zagreb: Educa

KATALOG PRAVILA

Dobar grupni rad zahtijeva...

- da jedni drugima pomažu i da ih ohrabruju
- da se uvažavaju/prihvataju drugačija mišljenja
- da se sluša i obrati pažnja na druge
- da se izbjegavaju osobni napadi i uvrede
- da se obraća pažnja na svakoga člana grupe
- da svatko sudjeluje i učini najbolje što može
- da se posveti pažnja temi/zadatku
- da se radi i raspravlja slijedeći postavljene ciljeve
- da se problemi otvoreno iznesu
- da se svatko pridržava postavljenih pravila

- Klippert, H. (2001). *Kako uspješno učiti u timu – Zbirka praktičnih primjera*. Zagreb: Educa

Uloge u timu

Vođa razgovora

- daje riječ
- piše bilješke
- potiče druge na razgovor

Kontrolor reda vožnje

- pazi na poštivanje dogovorenih radnih koraka

Promatrač pridržavanja pravila

- podsjeća nas na dogovorena pravila

Mjeritelj vremena

- pazi da zadatak završimo na vrijeme

Prezentator

- Iznosi rezultate rada tima ostalim timovima

Upitnik za svođenje bilance I

U određenoj rubrici označi koliko si zadovoljan, odnosno nezadovoljan grupom! Što ideš više prema lijevo, to si više nezadovoljan, što ideš više prema desno, to si više zadovoljan!

U desnoj koloni ukratko napiši što te potaklo na takvu procjenu! Što ti je smetalo, odnosno što ti se sviđjelo?

Usporedi procjene u grupi i raspravite o njima! Razmislite svi zajedno što bi se moglo učiniti da sljedeći put bude drugačije/bolje.

	Stupanj zadovoljstva					Kratko obrazloženje...
	- -	-	+	++		
S uspjehom grupe sam...						
Sa suradnjom u grupi sam...						
Sa suradnjom članova grupe sam...						
S načinom ophođenja u grupi sam...						
S rezultatom rada sam...						

- Klippert, H. (2001). *Kako uspješno učiti u timu – Zbirka praktičnih primjera*. Zagreb: Educa

Uloge u timu

Organizator

- Ima smisla za organizaciju
- Unosi red u posao
- Nužan u svakom uspješnom timu
- Nedostaju mu ideje

Koordinator

- “Predsjedavajući”
- Zna voditi rad grupe
- Dobro prenosi ovlasti na druge
- Socijalni vođa
- Pravi plan rada grupe

Pokretač

- Izražena želja za uspjehom
- Pun energije
- Visoko motiviran
- Gura ostale na akciju

Kreativac

- Inovator, domišljat
- Radikalnih ideja
- Prednost daje samostalnom radu

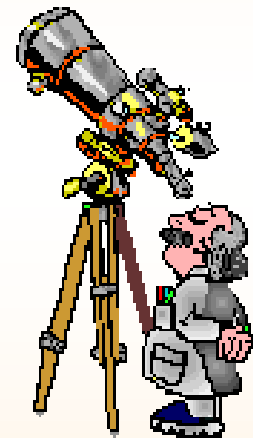
Istraživač

- Vješt u istraživanju novih mogućnosti
- Pun veza i poznanstava
- Učinkovit u prikupljanju ideja

Promatrač

- Izuzetno kritičkog mišljenja
- Mudre i temeljite procjene
- Rijetko griješi i na to je vrlo ponosan
- Zna smanjiti grupni entuzijizam

Timski radnik

- Usmjeren na ljude i dobre odnose u timu
- Brine o suradnicima
- Ideje prevodi u izvedive zadatke

Finalizator

- Završava poslove
- Brine o detaljima
- Netolerantan prema suradnicima ležernog ponašanja

Pojedinci koji remete rad tima

- Propusni
- Sfinga
- Pohlepni
- Kontraš
- Zujalo

Literatura

- Klippert, H. (2001). *Kako uspješno učiti u timu – Zbirka praktičnih primjera*. Zagreb: Educa
- Zubčić Turčinović, J. *Koje su prednosti suradničkog učenja?* Mreža zajednica učenja. URL: <http://mzu.sbnet.hr/clanak2202-1-0591.htm>
- *Suradničko učenje (Tematski broj)*. *Dijete, škola, obitelj*, Pučko otvoreno učilište Korak po korak, Zagreb, br. 17, 2006.
- Zubčić Turčinović, J. *Timsko učenje*. Mreža zajednica učenja. URL: <http://mzu.sbnet.hr/clanak2202-1-0591.htm>
- Živković, Ž. *Susreti s učenicima I*, Đakovo: Tempo

- Sličice: <http://www.gifs.net>